

5. KORMÁNYZAT

Ma már nehéz volna eldönteni, hogy nagybányai Horthy Miklós mivel tett hazájának nagyobb szolgálatot: azzal-e, hogy tíz év előtt hadsereget szervezett és arra támaszkodva, a nemzeti államot újra életre keltette, vagy pedig az azóta lefolyt *tízéves kormányzóságával*, amelynek során Magyarország visszanyerte a világ nagy nemzeteinek megbecsülését. Tíz év előtt még csekély számú barátaink is kételkedtek a megcsonkított országroncs életképességében, ma, bár gazdasági és szociális téren nagy nehézségekkel

Horthy Miklós, a tengernagy, aki megszokta, hogy minden szavára hajóóriások és az emberek ezrei vakon engedelmeskedjenek, nagyszerű önmérséklettel és egyben teljes öntudatossággal vonult vissza arra a területre, amelyet az államfő számára az alkotmányosság kijelölt.

(VV, 121., 1930. március 1.)

Abban a pillanatban, mikor a Bethlen-kabinetbe beléptem, a politikai szolidaritás és politikai lojalitás legelemibb parancsánál fogva magamat Bethlen miniszterelnök úrral teljesen azonosítottam, és ha egyes barátaim kérésemre vállalták a jelöltséget s egyes politikai barátaim kandidációját támogattam is, *(Meskó Zoltán: Ezt mondtam!)* ezt úgy barátaim, mint én, mindig abban a feltevésben tettük, hogy külön csoportot alakítani nem szándékozunk, hanem valamennyien a miniszterelnök úr politikáját fogjuk támogatni. *(Helyeslés jobbfelől.)* Mindazok tehát, akik velem vagy politikai, vagy személyi barátságban vannak, távolról sem engem követnek ebben a pártban, hanem lojalisan követjük valamennyien a miniszterelnök urat.

(BCT, 389., 1924. január 29.)

Bethlen István grófnak más a politikai összkoncepciója, ő a most kezdődő nagy rekonstrukciós műben a művelődést a magyar nemzeti erő többi tényezőjével egyenrangúnak tekinti. [...] Innét van az, hogy a mai napon, midőn a tihanyi biológiai kutatási intézet és a balatoni akvárium építéséhez hozzálátunk, őt nemcsak mint a kormány fejét kértük fel arra, hogy a készülő mű alapkövét tegye le, hanem mint a tudománypolitika őszinte barátját, mint azt az igazán modern államférfiút is, aki megértette az idők jelét, a természettudományok állami támogatásának sorsdöntő fontosságát. [...]

Mintegy húsz évre előre szerves programot állítottunk fel, megállapítva a szükséges intézkedéseket és intézményeket s azok egymásutánját. A végrehajtás részben állami, részben társadalmi erővel húsz év alatt megvalósítható. Ilyen eljárás mellett elérhetjük azt, hogy a végén egy hatalmas mű kerekedik majd ki és a végrehajtás fokozatossága következtében évente mégis csak kisebb, könnyen viselhető áldozatokra lesz szükség.

(BCT, 208–209., 1926. augusztus 25.)

A legújabb kor országaiban az államhatalom erősen összpontosítva van, úgyhogy az összes lényeges dolgokat jóformán egy akarattal, egy kéz intézi. Az állami erőnek és elhatározásnak ilyen koncentrációja mellett sorsdöntő jelentősége van annak, hogy *ki az az egyéniség*, akinek kezében ekkora hatalom összpontosul. Parlamentáris alkotmányunk világában ez az ember szükségképpen a miniszterelnök. A hatalom szálai ma *Bethlen István* kezében futnak össze, az ő egyénisége nyomja rá a maga bélyegét a magyar históriának arra az új időszakára, amely Trianon után indult, akkor még igen kétséges és bizonytalan jövő felé. [...]

Egy véres országroncsot vett át, amely ki volt szolgáltatva volt ellenségeink minden inzultusának, amellyel alig, vagy csak ultimátumos hangon álltak szóba, amelynek pénzügyei zét voltak zilálva, amelynek léte vagy nemléte még a semleges hatalmaknak is közömbös volt. [...] A valóság az, hogy *Bethlen István* államművészete a szerencsétlenségek mélységeiből oda emelte fel Magyarországot,

hogy egy stabil kormányzat rendbe hozta az állam pénzügyeit és visszaállította erőnk és jelentőségünk tudatát az európai köztudatba, úgyhogy Olaszországban olyan fogadtatásban részesült a magyar miniszterelnök, mint ahogy nagyhatalmak vezető politikusával bánnak.
(*NN, 30–34., 1927. április 17.*)

A Bethlen-kabinetnek jutott azután feladatul, hogy *úgy a forradalmat, mint az ellenforradalmat likvidálja és a normális életet helyreállítsa*. E részben jellemző, hogy *sem a forradalomból, sem az ellenforradalomból nem maradt meg egyetlen alkotás sem*, egyetlenegy intézmény, amely a nemzet állandó birtokállományának kiegészítő része lenne. [...]

Magyarország kormányzójának örök érdeme marad, hogy gróf *Bethlen István* meghívásával igazi politikai vezetőt adott a nemzetnek, aki nyugodtan kivárva mindennek a maga idejét, *rendre megoldotta azokat az előzetes kérdéseket, amelyeknek rendezése nélkül konszolidációról beszélni sem lehet*.

Gróf Bethlen István politikai elgondolása alapján eljutottunk odáig, hogy *a legyőzött és megcsonkított kis Magyarország sok tekintetben konszolidáltabb képet nyújt, mint több úgynevezett győztes állam*. Bethlen István szilárd platformot teremtett, amelyen most a nemzet nyugodtan dolgozhat tovább. Szinte észrevétlenül, egészen új ország épült fel a régi romokból, a régi alapokon, de új erővel. Valami *új közszellem van kialakulóban*, amely egyelőre inkább az öntudat alatt húzódik meg, de már munkában van. Ez az új közszellem nagyon keveset tartott meg az ellenforradalomból, semmit a forradalomból, semmit a forradalom szenvedő világából, de kikristályosodva még mindig nincs.

(*NN, 121–122., 1928. január 1.*)